

S:t Olofs kyrkogård

Historik

S:t Olofs kyrkogård invigdes den 17 juli 1932. Den anlades som Enköpings stads och Vårfrukyrka sockens nya begravningsplats eftersom Vårfrukyrkogården redan i början av 1900-talet var i det närmaste fullbelagd trots att den utvidgats i omgångar norrut på Kyrkåsen. En kommitté tillsattes 1924 för att komma med förslag till ny begravningsplats. Det tog sin tid men 1929 lades förslaget fram att den skulle anläggas "norr om järnvägsstationen mellan stickspåret till hamnen och skogsdungen i väster".

Den kände arkitekten Sigurd Lewerentz anlätades för att rita kyrkogården och ett gravkapell, som fick en tidsenlig funktionalistisk utformning. Även gravplatsen fick en stram och rätlinjig utformning med fem gravkvarter öster om gravkapellet. Dessa inramades av björkalléer. Fyra kvarter var avsedda för familjegravar och det femte var ett s.k. allmänt varv där avlidna gravsattes i löpande följd utan hänsyn till släkt-skap. När bruket av allmänna gravar upphörde 1963 var detta kvarter i det närmaste fullbelagt på S:t Olofs kyrkogård. En del av det allmänna varvet bevaras av kulturhistoriska skäl.

Nya begravningskvarter inramade av thujahäckar anlades norrut i en första omgång 1965 och senare 1994. På 1960-talet gjordes även en utvidgning för urngravplatser i skogspartiet norr om gravkapellet. Minneslunden norr om kapellet invigdes 1981 som den första i Enköping och den konstnärliga utsmyckningen *Spirande frö som just spricker* av silversmeden Rolf Karlsson var färdig 1989.

I det nordöstra kvarteret började år 2009 gravplatser upplåtas för icke-kristna trosbekännare. Det är främst muslimer som hittills gravsatts där och deras krav är bl.a. att graven geografiskt ska vara vänd mot Mecka.

I anslutning till kapellet byggdes ett krematorium som var i bruk 1970 till 2005. Anledningen till att kremationerna upphörde var att anläggningen krävde stora investeringar på grund av skärpta miljökrav. Från 2005 sker kremationerna i Västerås.

Klockstapeln på kyrkogården, ritad av professor Sven Lind, var färdig 1982. Invigningen hade föregåtts av fem års diskussioner om dess utformning mellan kyrkogårdsnämnden, kommunens byggnadsnämnd och antikvariska myndigheter. Före 1982 svarade Vårfrukyrkans klockor för klockringningen vid begravningsgudstjänsterna i kapellet.

Ekonomibyggnaderna för kyrkogårdsförvaltningen i nordvästra hörnet av kyrkogården fick sin nuvarande utformning i mitten av 1980-talet.

Gravplatser och gravskick

S:t Olofs kyrkogård är den största i Enköpings pastorat med nära 4000 gravplatser. Här kan platser för alla de fyra vanliga gravskicken erbjudas; kistgravar, urngravar, askgravar och minneslund.

Till om med år 2013 fanns på kyrkogården 3881 gravsatta på kistgravplatser, 2732 på urngravplatser, 98 på askgravplatser och 2859 i minneslund. Av samtliga 315 gravsatta i Enköpings pastorat år 2013 gravsattes på S:t Olofs kyrkogård 222 eller 70 procent. Av dessa gravsattes 134 eller 60 procent i minneslund.

Sedan minneslundan tillkom 1981 har den stadigt ökat sin andel av gravsättningarna medan framförallt gravsättning i kista minskat. Det nya gravskicket askgravar kan sägas vara ett mellanting mellan urngravplats och minneslund. Det har minneslundens fördelar att det är kyrkogårdsförvaltningen som anlägger och sköter platsen. Det är plats som upplåts med s.k. begränsad gravrätt vilket innebär dels att en namnbricka med de gravsattas namn, födelse- och dödsdatum sätts upp dels att gravrättsinnehavaren har rätt att utsmycka gravplatsen med snittblommor och ljus. Gravskicket har sedan den första gruppen platser anlades 2006 fått ett ökat intresse. Den första anläggningen med 96 gravplatser blev fullbelagd i början av år 2014 varför en ny med 24 platser öppnade under året.

På en kyrkogård sker en naturlig omsättning av gravplatser. En gravplats kan när som helst återlämnas av gravrättsinnehavaren. Det vanligaste skälet är att det är en gammal gravplats där gravfridstiden på 25 år gått ut och det inte längre finns efterlevande kvar som ska gravsättas i den. Omflyttningen i samhället som ökat gör att anhöriga som inte längre har en anknytning till Enköping väljer att lämna tillbaka sin gravplats. En sådan kan, när gravfridstiden upphört, återupplåtas till ny innehavare.

Under 2013 återlämnades på S:t Olofs kyrkogård 21 kistgravplatser och 19 urngravplatser. Samma år upplåts tre nya kistgravplatser, två nya urngravplatser och 17 askgravplatser.

Kulturhistoriskt värdefulla gravplatser

Eftersom S:t Olofs kyrkogård är en relativt ny begravningsplats är det naturligt att andelen kulturhistoriskt värdefulla gravplatser är låg eftersom ålder är ett kriterium när en gravvård bedöms kulturhistoriskt. Andra kriterier är om gravvården har en speciell eller typisk utformning, om texten på gravvården ger information om ortens historia genom yrken, titlar, genus, etnicitet eller om det är betydande personer som är gravsatta på platsen.

S:t Olofs gravkapell

Gravkapellet på S:t Olofs kyrkogård är det mest använda för begravningsgudstjänster och det enda som används för borgerliga begravningsceremonier. Under år 2013 användes kapellet vid 208 eller 66 procent av de 315 gravsättningarna som gjordes inom Enköpings pastorat. Kapellets större rum rymmer 60 personer sittande. Det finns ett mindre rum som kan användas vid ceremonier i anslutning till urnnedsättningar eller för visning av den avlidne före begravningen.

Avlidna medlemmar i Svenska kyrkan har rätt till en begravningsgudstjänst som då hålls i enlighet med Svenska kyrkans ordning och den leds av en präst. För avlidna som inte tillhörde Svenska kyrkan kallas begravningen borgerlig och det finns inga speciella regler för hur en sådan avskedsceremoni ska utformas. De flesta kommuner utser ett antal borgerliga begravningsförrättare som kan vara officianter och i samråd med de anhöriga utforma ceremonin. Ett dödsbo kan också helt på egen hand utforma och leda den samling man vill ha. Begravningsbyråerna kan ge råd och vägledning.

Text: Mats O Karlsson
Foto och layout: Ida Bjurström

Enköpings pastorat
Kyrkogårdsförvaltningen
V Ringgatan 9
745 22 Enköping
Tel 0171-257 00
www.svenskakyrkan.se/enkoping

Svenska kyrkan
ENKÖPING